

RESOLUCIJA EVROPSKEGA PARLAMENTA (EU) 2024/2374

z dne 11. aprila 2024

s pripombami, ki so del sklepa o razrešnici glede izvrševanja proračuna Skupnega podjetja za raziskave o upravljanju zračnega prometa enotnega evropskega neba 3 za proračunsko leto 2022

EVROPSKI PARLAMENT,

- ob upoštevanju sklepa o razrešnici glede izvrševanja proračuna Skupnega podjetja za raziskave o upravljanju zračnega prometa enotnega evropskega neba 3 za proračunsko leto 2022,
  - ob upoštevanju člena 100 in Priloge V Poslovnika,
  - ob upoštevanju mnenj Odbora za promet in turizem,
  - ob upoštevanju poročila Odbora za proračunski nadzor (A9-0094/2024),
- A. ker je bilo Skupno podjetje za raziskave o upravljanju zračnega prometa enotnega evropskega neba 3 (SESAR 3, v nadaljnjem besedilu: skupno podjetje) s sedežem v Bruslju ustanovljeno novembra 2021 v okviru programa Obzorje Evropa, in sicer za obdobje, ki se bo končalo 31. decembra 2031 ⁽¹⁾; ugotavlja, da je skupno podjetje SESAR 3 nadomestilo in nasledilo skupno podjetje SESAR, ki je bilo ustanovljeno februarja 2007 v okviru sedmega okvirnega programa za raziskave za obdobje osmih let ⁽²⁾ (SESAR 1) in katerega delovanje je bilo podaljšano junija 2014, in sicer v okviru programa Obzorje 2020 in za obdobje do 31. decembra 2024 ⁽³⁾;
- B. ker je skupno podjetje javno-zasebno partnerstvo za razvoj moderniziranega upravljanja zračnega prometa v Evropi in za pospešitev uresničevanja pobude za digitalno evropsko nebo z raziskavami in inovacijami; ker so njegovi ustanovni člani Unija, ki jo zastopa Komisija, Evropska organizacija za varnost zračne plovbe (Eurocontrol) in več kot 50 organizacij iz celotne letalske vrednostne verige, od letališč, uporabnikov zračnega prostora vseh kategorij, izvajalcev navigacijskih služb zračnega prometa do operatorjev brezpilotnih zrakoplovov in ponudnikov storitev ter predelovalne industrije in znanstvene skupnosti;
- C. ker bi morale skupno podjetje zaradi povečanja preglednosti v svojih letnih zaključnih računih razkriti ustrezne informacije o prispevkih članov na ravni programa; ker bi morale za vsak program, v okviru katerega deluje, do konca leta po kategorijah članov predložiti vse ustrezne informacije, vključno s pogodbenimi ciljnim vrednostmi za prispevke, določenimi za zadevni program, višino prejetih prispevkov in obsegom pravnih obveznosti; ker bi morale skupno podjetje še naprej izboljševati preglednost;

Splošno

1. na podlagi konsolidiranega letnega poročila o dejavnostih ⁽⁴⁾ ugotavlja, da se je program Digitalno evropsko nebo začel izvajati leta 2022 z odobritvijo večletnega delovnega programa in prvega polletnega delovnega programa ter z objavo prvih dveh razpisov v okviru programa Obzorje Evropa za (1) predhodne in industrijske raziskave ter (2) pospešeno uvajanje inovacij in tržno uvajanje; ugotavlja, da je bilo od 127 prejetih predlogov projektov izbranih 48, kar pomeni skupno naložbo v višini 350 milijonov EUR;
2. pozdravlja prispevek skupnega podjetja k odzivu na nezakonito in neupravičeno vojaško agresijo Rusije proti Ukrajini, saj so bili prizadeti nekateri prometni tokovi, zaradi česar je bilo treba prilagoditi dejavnosti skupnega podjetja za kontrolo zračnega prometa, to pa je povzročilo povečanje potreb po kontrolorjih zračnega prometa;

⁽¹⁾ Uredba Sveta (EU) 2021/2085 z dne 19. novembra 2021 o ustanovitvi skupnih podjetij v okviru Obzorja Evropa ter o razveljavitvi uredb (ES) št. 219/2007, (EU) št. 557/2014, (EU) št. 558/2014, (EU) št. 559/2014, (EU) št. 560/2014, (EU) št. 561/2014 in (EU) št. 642/2014 (UL L 427, 30.11.2021, str. 17).

⁽²⁾ Uredba Sveta (ES) št. 219/2007 z dne 27. februarja 2007 o ustanovitvi skupnega podjetja za razvoj nove generacije evropskega sistema upravljanja zračnega prometa (SESAR) (UL L 64, 2.3.2007, str. 1).

⁽³⁾ Uredba Sveta (EU) št. 721/2014 z dne 16. junija 2014 o spremembi Uredbe (ES) št. 219/2007 o ustanovitvi skupnega podjetja za razvoj nove generacije evropskega sistema upravljanja zračnega prometa (SESAR) v zvezi s podaljšanjem delovanja skupnega podjetja do leta 2024 (UL L 192, 1.7.2014, str. 1).

⁽⁴⁾ <https://www.sesarju.eu/node/4509>.

3. ugotavlja, da je skupno podjetje v letu 2022 doseglo napredek pri dokončanju raziskovalnih in inovacijskih dejavnosti programa SESAR 2020, hkrati pa omogočilo polno delovanje novega partnerstva skupnega podjetja SESAR 3 in začetek delovanja programa za raziskave in inovacije digitalnega evropskega neba;
4. poleg tega ugotavlja, da razvite dejavnosti pomembno prispevajo k strateškim prednostnim nalogam in pobudam Evropske komisije, in sicer k enotnemu evropskemu nebu, evropskemu zelenemu dogovoru in k Evropi, pripravljeni na digitalno dobo;

Upravljanje proračuna in finančno poslovanje

5. pozdravlja prispevek skupnega podjetja k odzivu na nezakonito in neupravičeno vojaško agresijo Rusije proti Ukrajini, saj so bili prizadeti nekateri prometni tokovi, zaradi česar je bilo treba preurediti dejavnosti za kontrolo zračnega prometa, to pa je povzročilo povečanje potreb po kontrolorjih zračnega prometa;
6. ugotavlja, da je razpoložljivi proračun⁽⁵⁾ za leto 2022 znašal 146,9 milijona EUR v odobritvah plačil (69,9 milijona EUR v letu 2021) in 158,8 milijona EUR v odobritvah za prevzem obveznosti (34,8 milijona EUR v letu 2021);
7. je seznanjen, da so spremembe obsega proračuna skupnega podjetja v veliki meri odvisne od faze izvajanja večletnih programov za raziskave in inovacije; ugotavlja, da je skupno podjetje leta 2022 začelo izvajati program Obzorje Evropa, zato proračun za leto 2022 vključuje proračun za prevzem obveznosti za prve razpise programa Obzorje Evropa, načrtovane za leto 2022, in proračun za s tem povezana plačila v okviru predhodnega financiranja;
8. ugotavlja, da je upravni odbor skupnega podjetja decembra 2021 sprejel proračun za leto 2022 in da so bili s tem sklepom odobreni nekateri prehodni elementi, povezani z letnim delovnim programom, proračunom, kadrovskim načrtom in načrtom javnih naročil skupnega podjetja za leti 2021 in 2022; ugotavlja, da je bil proračun za leto 2022 dvakrat spremenjen oktobra 2022, decembra 2022 pa še tretjič⁽⁶⁾;
9. na podlagi poročila Računskega sodišča ugotavlja, da se v letnem zaključnem računu skupnega podjetja za leto 2022 zneski prispevkov, ki so pripoznani glede na kategorije članov (Unija, zasebni člani in Eurocontrol), med seboj znatno razlikujejo; ugotavlja, da se denarni prispevki Unije namreč potrdijo in pripoznajo, ko se plačajo skupnemu podjetju, in sicer na začetku izvajanja projektov, prispevki članov v naravi pa se pripoznajo šele, ko se stroški za izvajanje projektov, ki so nastali in bili prijavljeni, potrdijo;
10. ugotavlja, da bi bilo treba vrzel med pripoznanim zneskom denarnih prispevkov na eni strani in prispevki v naravi na drugi strani obravnavati tako, da se predložijo informacije o pravnih obveznostih članov skupnega podjetja ob koncu leta v smislu podpisanih sporazumov in pogodb o dodelitvi nepovratnih sredstev;
11. v zvezi z izvajanjem programa Obzorje 2020 ugotavlja, da je skupno podjetje konec leta 2022 v celoti prevzelo obveznosti za najvišji operativni prispevek EU v višini 555,8 milijona EUR za podpisane sporazume o dodelitvi nepovratnih sredstev in pogodbe v okviru programa in da je treba od tega zneska, za katerega so bile prevzete obveznosti, v prihodnjih letih plačati približno 65,7 milijona EUR (ali 11,8 %) za projekte in pogodbe, ki jih je treba še dokončati; poleg tega ugotavlja, da so se zasebni člani pravno zavezali, da bodo zagotovili celotne prispevke v naravi v višini 280 milijonov EUR, ki so opredeljeni kot ciljna vrednost v panožnem sporazumu o članstvu, od tega zneska pa so člani iz panoge konec leta 2022 poročali o 278,5 milijona EUR (ali 99,5 %); ugotavlja tudi, da je Eurocontrol v celoti prevzel ciljno vrednost glede operativnih prispevkov v višini 467 milijonov EUR, opredeljenih v dvostranskem sporazumu, in da je od tega zneska ob koncu leta 2022 poročal o 313,6 milijona EUR (ali 67 % ciljne vrednosti);
12. je seznanjen s tem, da skupno podjetje za dejavnosti programa Obzorje 2020 ni imelo nobenih novih odobritev za prevzem obveznosti za operativne dejavnosti, saj je zadnji razpis za zbiranje predlogov zaključilo do konca leta 2020; ugotavlja, da je bila stopnja izvrševanja operativnega proračuna skupnega podjetja za leto 2022 znatno nižja kot v prejšnjih letih (54 % v letu 2022, 93 % v letu 2021) zaradi naraščajočih stroškov in težav z izvajanjem, s katerimi so se soočali upravičenci zaradi koronavirusne krize in vojaške agresije proti Ukrajini; zato ugotavlja, da je bilo treba večino projektov programa Obzorje 2020 podaljšati, končna plačila pa odložiti na leto 2023;

⁽⁵⁾ Znesek vključuje neporabljene odobritve iz prejšnjih let, ki so bile ponovno vnesene v proračun za leto 2022, namenske prihodke in prerazporeditve v naslednje proračunsko leto.

⁽⁶⁾ Konsolidirano letno poročilo o dejavnostih (str. 59).

13. ugotavlja, da so bile odobritve za program Obzorje Evropa za leto 2022 v celoti izvršene za prva dva razpisa, objavljena aprila 2022; ugotavlja, da je Komisija za izvajanje teh projektov v letu 2022 zagotovila denarni prispevek v višini 83,5 milijona EUR; vendar ugotavlja, da faza ocenjevanja do konca leta še ni bila zaključena, in se denarni prispevki lahko uporabijo šele v prvi polovici leta 2023, ko bodo podpisani sporazumi o nepovratnih sredstvih in bo mogoče izvršiti s tem povezana plačila predhodnega financiranja;
14. pozdravlja, da je skupno podjetje na področju raziskovalnih dejavnosti ter industrijskih raziskav in potrjevanja še naprej upravljalo 71 projektov s 300 različnimi upravičenci, od katerih je skoraj 20 % malih in srednjih podjetij, 17 % visokošolskih ustanov in 9 % raziskovalnih organizacij; želi spomniti, da skupno podjetje ustvarja nove priložnosti za mala in srednja podjetja;
15. ugotavlja, da je skupno podjetje v letu 2022 še naprej krepilo svoje partnerstvo z Agencijo Evropske unije za varnost v letalstvu (EASA), da bi spodbudilo sodelovanje v okviru sporazuma o ravni storitve, da bi EASA zadolžilo za zagotavljanje storitev na področju upravljanja zračnega prometa ali navigacijskih storitev zračnega prometa, vključno z izvajanjem enotnega evropskega neba; poudarja pomen nadaljnega razvoja enotnega evropskega neba;
16. je seznanjen, da je bil v letu 2022 ustvarjen presežek v višini 107,2 milijona EUR, ki je posledica poznega sprejetja enotnega temeljnega akta;
17. poudarja pomen skupnega podjetja pri uresničevanju digitalnega evropskega neba, zaradi česar je bilo izbranih 48 projektov v skupni naložbeni vrednosti 350 milijonov EUR, vključno z vzpostavitvijo petih demonstratorjev digitalnega neba; pozdravlja, da med skupnim podjetjem in Evropsko obrambno agencijo (EDA) od leta 2011 poteka tesen dialog o vojaških zadevah in prispevkih k programu Digitalno evropsko nebo; ugotavlja, da je EDA zdaj glavni vmesnik med programom Digitalno evropsko nebo na eni strani ter vojaškim letalstvom in upravljanjem zračnega prometa na drugi strani ter da je odgovorna za usklajevanje vojaških stališč v zvezi z enotnim evropskim nebom in SESAR;

Sistemi upravljanja in nadzora

18. ugotavlja, da je naknadne revizije odhodkov za programa Obzorje 2020 in Obzorje Evropa opravila skupna revizijska služba GD Komisije za raziskave in inovacije; ugotavlja, da je skupno podjetje za odhodke programa Obzorje 2020 (obračuni in končna plačila) poročalo o reprezentativni stopnji napake v višini 2,4 % in stopnji preostale napake v višini 1,8 % (?); ugotavlja, da za program Obzorje Evropa naknadne revizije še niso bile opravljene, saj bodo prva vmesna plačila po pričakovanjih izvršena šele leta 2024;
19. je seznanjen, da je Računsko sodišče zaradi ocene kontrol operativnih plačil skupnega podjetja revidiralo naključno vzorčena plačila iz programa Obzorje 2020, izvršena v letu 2022, in sicer na ravni končnih upravičencev (?); poleg tega ugotavlja, da Računsko sodišče pri upravičencih skupnega podjetja v vzorcu ni odkrilo hujših količinsko opredeljivih napak; vendar ugotavlja, da je v enem primeru poročalo o sistemski zadevi, ki je bila posledica neupravičenih stroškov, ki jih je upravičenec prijavil za neobvezna potrdila o vmesnih računovodskih izkazih;
20. ugotavlja, da je Računsko sodišče menilo, da polovica skupnih podjetij, tudi SESAR 3, za nepovratna sredstva iz programa Obzorje 2020 ni imela strukturiranega pristopa k predhodnim kontrolam, ki temelji na tveganju;
21. spominja, da je v skladu s členom 21 finančnih pravil skupnih podjetij namen predhodnih kontrol preprečiti napake in nepravilnosti pred odobritvijo operacij ter zmanjšati tveganja, da cilji ne bodo doseženi;
22. v zvezi s tem ugotavlja, da je za skupno podjetje SESAR Računsko sodišče na podlagi pregleda notranje dokumentacije in razgovorov z uslužbenci skupnega podjetja ugotovilo, da so se konec leta 2022 pri pristopu skupnega podjetja k spremljanju tveganj upoštevali le upravičenci, ki so bili naknadno revidirani, zlasti glavni upravičenci; ugotavlja tudi, da so bili potencialno tvegani upravičenci, ki niso bili nikoli naknadno revidirani, in novi akterji na trgu zato izključeni iz ocene tveganja;

(?) Konsolidirano letno poročilo o dejavnostih, poglavje 4.1.1.2.3.

(8) Kar zadeva transakcije za izplačila nepovratnih sredstev, preizkušene pri upravičencih, je prag za poročanje o količinsko opredeljivih napakah 1 % revidiranih stroškov.

23. poleg tega ugotavlja, da skupno podjetje ni ocenilo tveganja na ravni projektov;
24. poziva skupno podjetje, naj okrepi svoj pristop k spremljanju tveganja za predhodne kontrole, da bi opredelilo potencialno tvegane upravičence, ki trenutno niso vključeni v populacijo (kot so upravičenci, ki niso bili nikoli naknadno revidirani, in novi akterji na trgu), in tvegane projekte;
25. poziva skupno podjetje, naj obravnava pomanjkljivosti pri uporabi okrepljenega orodja za spremljanje⁽⁹⁾; v zvezi s tem opozarja, da je orodje zasnovano za pomoč pri usmerjanju predhodnih kontrol na najpomembnejša tveganja, ocenjena za projekt ali upravičence, kar uradniku omogoča, da kadar koli med izvajanjem projekta evidentira ugotovljena pomembna tveganja ter sledi ustreznim ukrepom spremljanja in zmanjševanja tveganja;
26. ugotavlja, da bi morali uslužbenci za uspešno in učinkovito uporabo orodja določiti ustrezen in uresničljiv rok za ciljno usmerjeno dokončanje ukrepa okrepljenega spremljanja; vendar ugotavlja, da za skupno podjetje po izteku določenega roka oznaka za okrepljeno spremljanje ni bila niti podaljšana niti umaknjena, poleg tega pa uradnik po izvedbi nadzornih ukrepov stopnje tveganja ni ponovno ocenil;
27. se strinja z oceno Računskega sodišča, da bi moralo skupno podjetje zagotoviti, da vse ukrepe okrepljenega spremljanja spremljajo specifični kontrolni ukrepi, ciljno usmerjeni v ugotovljena tveganja, in da se ti ukrepi spremljajo v vnaprej določenem roku;
28. na podlagi ocene Računskega sodišča ugotavlja, da se je pomen tega, da skupna podjetja izvajajo specifične pristope k upravljanju nepovratnih sredstev, ki temeljijo na tveganju, v okviru programa Obzorje Evropa še povečal;
29. poudarja, da se struktura upravičencev ali projektov skupnega podjetja v okviru programa Obzorje Evropa bistveno spreminja, na primer zaradi večjega števila malih in srednjih podjetij, novih akterjev in večjih konzorcijev, pa tudi zahteve, da se za dejavnosti programa Obzorje Evropa uporabljajo le odprti razpisni postopki, zato dejavniki tveganja, opredeljeni v prejšnjih programih, morda niso več relevantni in se lahko pojavijo novi dejavniki tveganja;
30. se strinja z oceno Računskega sodišča, da spremembe kažejo, kako pomembno je, da skupno podjetje izvaja ali prilagodi specifične pristope k upravljanju nepovratnih sredstev, ki temeljijo na tveganju;
31. pozdravlja zavezo skupnega podjetja, da bo obravnavalo nove dejavnike tveganja, ki izhajajo iz okvira Obzorje Evropa, in prilagodilo svoj novi pristop, ki temelji na tveganju, k predhodnim kontrolam ter vzpostavilo nova orodja, ki temeljijo na tveganju, za ocenjevanje tveganj na ravni projektov in za nove akterje; poziva skupno podjetje, naj v svojem letnem poročilu o dejavnostih za leto 2023 navede informacije o teh dejavnostih;

Javna naročila in uslužbenci

32. ugotavlja, da se je skupno podjetje zaradi dejavnosti širitve osredotočilo na upravljanje svojih obstoječih pogodb, ki so krite z odobritvami za poslovanje, in na izbiro izvajalcev posebnih storitev upravljanja programov, zaradi česar se je skupno podjetje odločilo, da okvirne datume nekaterih operativnih javnih naročil prestavi v prvo četrletje leta 2023;
33. ugotavlja, da kadrovski načrt skupnega podjetja za leto 2022 predvideva 37 začasnih uslužbencev, enega pogodbenega uslužbenca in dva napotena nacionalna strokovnjaka, kot je določeno v letnem splošnem proračunu Evropske unije za Evropsko komisijo;

⁽⁹⁾ V skladu z oddelkom 3.2.2 o okrepljenem spremljanju iz smernic o predhodnih kontrolah v okviru programa Obzorje 2020, ki jih je pripravil CIC (Skupni center za izvajanje pri GD Komisije za raziskave in inovacije), orodje za okrepljeno spremljanje podpira uslužbenke, vključene v izvrševanje nepovratnih sredstev (projektne referenti, finančni in pravni uradniki), pri izvajanju ocene tveganja projektov ali upravičencev.

34. ugotavlja, da je učinkovito dodeljevanje osebja tudi v letu 2022 ostalo prednostna naloga skupnega podjetja in da so bila prizadevanja osredotočena na poklicni razvoj in poklicno pot zaposlenih, prav tako pa se je z njimi poskrbelo, da je bilo dodeljeno osebje uporabljeno na najbolj gospodaren, učinkovit in uspešen način;
35. ugotavlja, da je stopnja prostih delovnih mest ob koncu leta 2022 znašala 8,1 %; na podlagi konsolidiranega letnega poročila o dejavnostih ugotavlja, da kadrovski načrt skupnega podjetja zajema le 37 delovnih mest za začasne uslužbenke, zato se je pri odhodu vsakega začasnega uslužbenca stopnja prostih delovnih mest povečala za 2,7 %;
36. je seznanjen, da se je leta 2022 začel izvajati modul informacijskega sistema Sysper Job; na podlagi konsolidiranega letnega poročila o dejavnostih ugotavlja, da bo skupno podjetje leta 2023 dokončalo sistem Sysper za upravljanje človeških virov;
37. ugotavlja, da je bilo skupno podjetje v zvezi z uravnoteženo zastopanostjo spolov in geografsko uravnoteženostjo še naprej zavezano temu, da bo splošna uravnoteženost ostala stabilna; ugotavlja, da je bilo konec leta 2022 od 37 zaposlenih 59 % žensk in 41 % moških, pri čemer je bilo zastopanih 15 narodnosti;

Spremljanje upoštevanja opažanj iz prejšnjih let

38. ugotavlja, da so „opažanja“ v posebnih letnih poročilih skupnih podjetij dejansko „priporočila Računskega sodišča, ki niso časovno določena“; ugotavlja, da Računsko sodišče vsako leto spremlja, ali se ta opažanja upoštevajo, in oceni njihov status kot „odprta“ ali „zaključena“;
39. pozdravlja, da je skupno podjetje sprejelo popravne ukrepe v odgovor na opažanja Računskega sodišča iz leta 2021.